

Ovisnost izrade normativnih zapisa o broju i podrijetlu autora članaka u časopisima iz četiriju područja znanosti

Preliminarno statističko istraživanje

mr. sc. Roko Pešić, dipl. bibl.

roko.pesic@gmail.com

**Dependence of authority records production considering number
and origin of authors in journal articles from four areas of science**

Preliminary statistical survey

Sažetak

Članak se bavi istraživanjem ovisnosti izrade preglednih autorskih (normativnih) zapisa o broju i podrijetlu autora članaka u časopisima za različita područja znanosti. U tu svrhu provedeno je preliminarno statističko istraživanje broja i podrijetla autora članaka u časopisima iz četiriju područja: humanističkog, društvenog, biomedicinsko-zdravstvenog i prirodoslovno-matematičkog područja. Iz svakog od navedenih područja ana-

lizirano je po pet časopisa – ukupno njih dvadeset. Rezultati istraživanja prikazani tablično i grafički ukazuju na asimetriju složenosti odnosno vremena potrebnog za izradu preglednih zapisa za autore u korist društveno-humanističkog područja, gdje prevladavaju domaći autori i jednoautor-ski članci, pa je izrada normativnih zapisa u časopisima iz tih područja značajno jednostavnija i nekoliko puta brža u odnosu na časopise iz bio-medicinskog i prirodoslovno-matematičkog područja. Zaključak je da bi tu činjenicu svakako trebalo uzeti u obzir prilikom vrednovanja rada katalogizatora koji izrađuju pregledne (normativne) zapise za autore.

Ključne riječi: *normativni zapisi, katalogizacija, autori, statistika*

Summary

The article explores dependence of authority records production on number and origin of the authors in journal articles from different areas of science. For this purpose, a preliminary statistical survey concerning with number and origin of authors in journal articles from four areas of science (humanities, social sciences, biomedical sciences and natural sciences) was carried out. From each of these areas five journals – a total of twenty – were analyzed.

The research results that are presented in tables and graphs indicate asymmetry of complexity and time required to create authority records for authors in favor of social and humanistic fields, where dominate native authors and one-author articles, so creating authority records for authors in

the journals from these areas is significantly simpler and several times faster in comparison with journals from biomedical and natural sciences areas.

It is concluded that this fact should certainly be taken into account when evaluating the work of catalogers who create authority records.

Key words: *authority records, catalogization, authors, statistics*

Izrada preglednih autorskih zapisa sastoji se od informacijskog istraživanja na osnovi kojeg bi se trebao dobiti nužan i dovoljan podatak da bi se određenog autora moglo nedvosmisleno identificirati, te za njega izraditi (barem) nepotpuni pregledni zapis. Međutim, to je samo minimalni zahtjev koji se stavlja pred katalogizatora. U idealnom slučaju bi se kod svakog autora trebalo nastojati dobiti dovoljno podataka za izradu potpunog preglednog autorskog zapisa, što pokatkad iziskuje prilične vještine katalogiziranja, iskustva, strpljenja i vremena za pretraživanje i izvlačenje podataka sa Interneta, baza podataka i drugih informacijskih izvora. U ovom radu je opisano preliminarno statističko istraživanje koje se temelji na dvije pretpostavke autora ovog rada:

1. Vrijeme izrade preglednih autorskih zapisa je, općenito uzevši, veće za časopise gdje je u prosjeku veći broj autora po jednom članku;

2. Složenost izrade preglednih autorskih zapisa je veća za časopise gdje, u prosjeku, ima više stranih autora.

Prvu pretpostavku ne treba posebno obrazlagati, s obzirom da veći broj autora po jednom članku zahtijeva više vremena za pregledavanje jesu li autori upisani u bazu autora odnosno eventualnu izradu novih preglednih zapisa.

Druga pretpostavka se temelji na iskustvu autora ovog rada da je za pretraživanje i identifikaciju stranih autora potrebno istražiti strane izvore – međunarodne elektroničke baze podataka (npr. VIAF, Scopus, baze stranih nacionalnih knjižnica i dr.), koje su daleko opsežnije od domaćih izvora. Osim toga, često su uzrok duljeg pretraživanja i složena imena stranih, osobito neeuropskih autora.

Preliminarno statističko istraživanje

U istraživanju je analizirano ukupno 20 časopisa – po pet časopisa iz humanističkih znanosti, društvenih znanosti, područja biomedicine i zdravstva, te prirodnih znanosti uključujući matematiku. Metodom slučajnog odabira odabran je po jedan svešćić od svakog časopisa i u njemu su analizirani broj i podrijetlo autora članaka po četiri statistička kriterija izražena u postotcima, i to:

- postotak radova s jednim autorom (tzv. jednoautorski radovi),
- postotak radova sa više autora (tzv. višeautorski radovi),
- postotak stranih autora, i

- prosječni broj autora po jednom radu.

Rezultati istraživanja i statističke obrade prikazani su u tablicama.

A) HUMANISTIČKE ZNANOSTI

ČASOPIS (naslov i sveščić)	Postotak radova sa jednim autorom	Postotak radova sa više autora	Postotak stranih autora	Prosječni broj autora po 1 radu
NUNTIUS 31(2009)	100% (4/4)	0%	0% (0/4)	1
FILOZOFSKA ISTRAŽIVANJA 33(2013), 2	100% (10/10)	0%	20% (2/10)	1
FILOLOGIJA 57(2012)	88% (7/8)	12% (1/8)	0% (0/12)	1.5 (12/8)
BOGOSLOVSKA SMOTRA 78(2008), 3	86% (6/7)	14% (1/7)	33% (3/9)	1.3 (9/7)
POVIJESNI PRILOZI 41(2011), 41	100% (10/10)	0%	10% (1/10)	1
UKUPNO	95% (37/39)	5%	13% (6/45)	1.1 (45 aut./41 rad)

Tablica 1. Rezultati za časopise iz humanističkih znanosti

Kao što se vidi iz Tablice 1., u ovim časopisima prevladavaju jednoautor-ski (možemo ih nazvati i individualni) radovi (prosječno je 95% takvih radova). Samo su dva rada višeautorska (svega 5% od ukupnog broja radova), što se vidi iz podatka za prosječni broj autora/radu koji iznosi 1.1 (vidi zadnji stupac). Primijetimo još da je u čak tri od pet analiziranih časopisa sve članke u odabranom sveščiću napisao jedan autor, dok je u preostala dva sveščića samo po jedan članak napisalo više od jednog autora. Također podrijetlo velike većine autora je domaće – u prosjeku je svega 13% je stranih autora. U dva od pet časopisa svi autori su domaći. Sa stajališta katalo-

gizatora koji izrađuje bibliografske i autorske zapise ovo je najpovoljnija moguća situacija i vrijeme potrebno za obradu jednog bibliografskog i autorskog zapisa je u pravilu najkraće.

B) DRUŠTVENE ZNANOSTI

ČASOPIS (naslov i sveščić)	Postotak radova s jednim autorom	Postotak radova sa više autora	Postotak stranih autora	Prosječni broj autora po 1 radu
EKONOMSKA ISTRAŽIVANJA 22(2009), 1	73% (8/11)	27% (3/11)	7% (1/15)	1.4 (15/11)
VJESNIK BIBLIOTE- KARA HRVATSKE 55(2013), 3/4	50% (6/12)	50% (6/12)	0% (0/24)	2 (24/12)
DRUŠTVENA ISTRAŽIVANJA 23(2014), 4	25% (2/8)	75% (6/8)	45% (9/20)	2.5 (20/8)
PSIHOLOGIJSKE TEME 19(2010), 1	40% (4/10)	60% (6/10)	0% (0/18)	1.8 (18/10)
PRAVNI VJESNIK 30(2014), 1	40% (2/5)	60% (3/5)	0% (0/9)	1.8 (9/5)
UKUPNO	48% (22/46)	52%	12% (10/86)	1.9 (86 aut./46 rad.)

Tablica 2. Rezultati za časopise iz društvenih znanosti

Iz Tablice 2. vidimo da je u području društvenih znanosti postotak jednoautorskih radova (48%) približno jednak broju višeautorskih radova (52%); dakle situacija je ovdje bitno drugačija nego kod časopisa iz humanističkog područja, s obzirom na značajno manji udio jednoautorskih radova. Prosječni broj autora/radu ovdje iznosi 1.9, približno dva autora na jedan rad, skoro dvostruko više nego u humanističkom području, gdje je bio približno jedan autor na jedan rad. S druge strane postotak stranih au-

tora (12%) nije bitno različit u usporedbi sa istim postotkom u humanistici. U tri od pet časopisa nema nijednog stranog autora. Po navedenim brojčanim pokazateljima vrijeme potrebno za izradu autorskih zapisa je u prosjeku skoro dvostruko veće nego za humanističko područje.

C) BIOMEDICINA I ZDRAVSTVO

ČASOPIS (naslov i sveščić)	Postotak radova s jednim autorom	Postotak radova sa više autora	Postotak stranih autora	Prosječni broj autora po 1 radu
ACTA MEDICA CROATICA 68(2014), 1	37% (3/8)	63% (5/8)	0% (0/18)	2.2 (18/8)
ACTA PHARMACEUTICA 64(2014), 1	10% (1/10)	90% (9/10)	83% (34/41)	4.1 (41/10)
VETERINARSKI ARHIV 84(2014), 2	0% (0/10)	100% (10/10)	86% (42/49)	4.9 (49/10)
ACTA STOMATOLO- GICA CROATICA 48(2014), 1	0% (0/6)	100% (6/6)	68% (17/25)	4.2 (25/6)
LIJEČNIČKI VJESNIK 132(2010), 1/2	11% (1/9)	89% (8/9)	95% (42/44)	4.9 (44/9)
UKUPNO	12% (5/43)	88% (38/43)	76% (135/177)	4.1 (177/43)

Tablica 3. Rezultati za časopise iz područja biomedicine i zdravstva

Podatci u tablici 3. pokazuju da u području biomedicine i zdravstva prevladavaju višeautorski radovi (u prosjeku ih ima 88%) – dakle upravo suprotna situacija u odnosu na područje humanističkih znanosti. To je još uočljivije na broju autora/radu koji za ovo područje iznosi 4.1 ili okruglo na jedan rad dolaze 4 autora, tj. dva odnosno četiri puta više od broja autora radova iz društvenih (2 aut./radu) i humanističkih znanosti

(1 aut./radu). Također, postotak stranih autora (76%) je nekoliko (6-7) puta veći nego u radovima iz područja društvenih i humanističkih znanosti (12% odn. 11%). To znači da je i vrijeme potrebno za pretraživanje autorske baze i izradu novih autorskih zapisa za autore ovog područja višestruko duže, u odnosu na prethodna dva područja znanosti.

D) PRIRODNE ZNANOSTI I MATEMATIKA

ČASOPIS (naslov i sveščić)	Postotak radova s jednim autorom	Postotak radova sa više autora	Postotak stranih autora	Prosječni broj autora po 1 radu
MATHEMATICAL COMMUNICATIONS 19(2014), 1	23% (3/13)	77% (10/13)	90% (26/29)	2.2 (29/13)
PERIODICUM BIOLOGORUM 116(2014), 1	14% (2/14)	86% (12/14)	59% (20/34)	2.4 (34/14)
CROATICA CHEMICA ACTA 86(2013), 4	33% (7/21)	67% (14/21)	96% (44/46)	2.2 (46/21)
GEOFIZIKA 31(2014), 1	0% (0/4)	100% (4/4)	85% (11/13)	3.3 (13/4)
GEOLOGIA CROATICA 67(2014), 3	0% (0/4)	100% (4/4)	37% (6/16)	4.0 (16/4)
UKUPNO	21% (12/56)	79% (44/56)	77% (107/138)	2.5 (138/56)

Tablica 4. Rezultati za časopise iz prirodnih znanosti i matematike

I u području prirodnih znanosti i matematike prevladavaju višeautorski radovi, iako u nešto manjem opsegu (79%) nego u području biomedicine i zdravstva (88%). Međutim, razlika u odnosu na biomedicinu i zdravstvo je ta što je u prirodoslovno-matematičkom području prosječni broj autora po jednom radu ipak značajno manji – iznosi 2.5. Što se tiče podrijetla autora

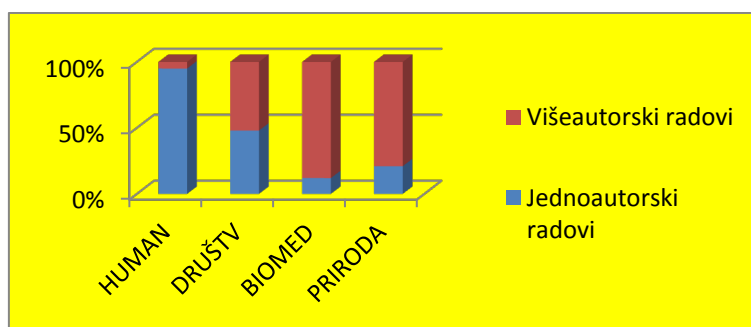

radova, situacija u dva spomenuta područja je praktički ista; strani autori su također u velikoj većini nad domaćim (77%).

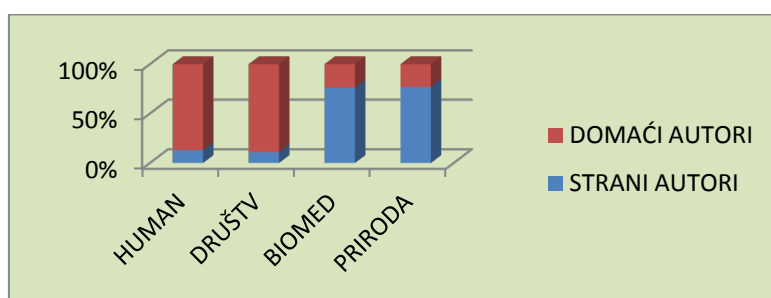
Komparativni prikaz rezultata istraživanja po različitim područjima

Zbog jasnijeg uvida u rezultate istraživanja po različitim područjima, prikazani su grafički na slikama 1.-3. Tako je na slici 1. grafički prikazana zastupljenost jednoautorskih i višeautorskih radova za četiri navedena područja znanosti: humanističko, društveno, biomedicinsko-zdravstveno i prirodoslovno-matematičko područje. Broj jednoautorskih radova je najveći za humanističko područje, a najmanji za područje biomedicine i zdravstva. To potvrđuje i grafički prikaz na slici 3. Broj autora po jednom članku najmanji je za humanističko, a najveći za biomedicinsko-zdravstveno područje. Jedan od razloga za tu disproporciju krije se u različitim vrstama znanstvene komunikacije u navedenim znanstvenim područjima. Rezultati koji se odnose na zastupljenost autora po podrijetlu prikazani su na zoran način na slici 2. vidi se da u humanističko-društvenom području prevladavaju domaći autori, dok je u biomedicinskom i prirodoslovno-matematičkom području situacija dijametralno različita (u korist stranih autora).

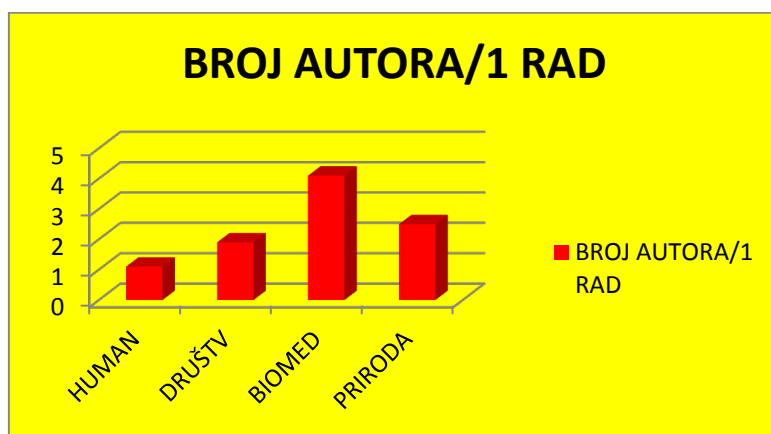

Slika 1. Grafički prikaz jedno i višeautorskih radova po pojedinim područjima

Slika 2. Grafički prikaz zastupljenosti domaćih i stranih autora po pojedinim područjima

Slika 3. Grafički prikaz prosječnog broja autora po jednom radu za pojedina područja

Zaključak

Temeljem ovog preliminarnog statističkog istraživanja i iz pretpostavki navedenih u uvodu ovoga rada nameće se zaključak da je složenost izrade preglednih autorskih zapisa značajno veća za autore iz područja biomedicine i prirodoslovno-matematičkog područja u odnosu na autore iz područja društveno-humanističkih znanosti. To se konkretno očituje u vremenu potrebnom za izradu preglednih zapisa, koje se također proporcionalno povećava.

Preporuka autora ovog članka bila bi da se izrada preglednih zapisa ravnomjerno rasporedi među katalogizatorima po različitim područjima, tako da svaki katalogizator izrađuje pregledne zapise za autore iz različitih područja, po načelu: “svi katalogizatori rade sva područja” kako bi se vrijeme izrade, koliko je moguće, približno ujednačilo. Alternativno rješenje bi bilo da pregledne zapise iz biomedicinskog i prirodoslovnog područja izrađuje veći broj katalogizatora proporcionalno većem broju autora i složenosti izrade preglednih zapisa u odnosu na društveno-humanističko područje.

Ovo statističko istraživanje je preliminarno, i tek je naznaka smjera eventualnih budućih analiza, što znači da bi za potvrdu i dublje obrazloženje ovih rezultata trebalo provesti temeljitija, detaljnija i opsežnija istraživanja. Nadam se da će rezultati ovoga rada pomoći koleg(ica)ma u knjižničarskoj zajednici koji nastoje na bržoj i kvalitetnijoj izradi normativnih zapisa, a isto tako i svima koji se bave bibliometrijskim i scijentometrijskim istraživanjima.

Literatura i internetski izvori

1. Hrčak-portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske. Dostupno na:
http://hrcak.srce.hr/index.php?show=casopisi_abecedno
2. Jokić, Maja. Bibliometrijski aspekti vrednovanja znanstvenog rada. Zagreb: Sveučilišna knjižara, 2005., str. 78.
3. Jokić, Maja; Lasić-Lazić, Jadranka. Vrednovanje znanstvenog rada u području društvenih znanosti na temelju časopisa kao medija znanstvenog komuniciranja. U: Hrvatski znanstveni časopisi: iskustva, mogućnosti, gledišta (Ur. Ivana Hebrang Grgić). Zagreb: Školska knjiga, 2015, str. 197-214. Dostupno na:
http://www.idi.hr/wp-content/uploads/2015/06/Jokic_LasicLazic-2015.pdf
4. Hurst, S., Revelle, A., Shrimplin, A. Seeing the forest by counting the trees: using a variety of data sources to see the big picture // Journal of Web Librarianship, 7, 4(2013), pp. 434-450.
Dostupno na:
<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/19322909.2013.835175>

